

Maj 2017

Oplæg til diskussion for den 16. maj: Hvor står Danmark i dag – og hvad er de vigtigste udfordringer og muligheder?

Danmarks udgangspunkt er godt

Danmarks udgangspunkt for at gribe mulighederne i den teknologiske udvikling og globaliseringen er godt. Vi er blandt de mest velstående lande i verden. Det skyldes først og fremmest, at produktivetsniveauet i Danmark er blandt verdens højeste.

Vores gode udgangspunkt er overordnet set en konsekvens af, at vi har investeret massivt i uddannelse og forskning, at vi har fulgt med den teknologiske udvikling, og at vi har nydt godt af globaliseringen. Den danske model med en fleksibel og dynamisk arbejdsmarkedsmodel har bidraget til det gode udgangspunkt.

Vi er gode til at udnytte ny teknologi, men der er plads til forbedring

Danmark er igen i år det mest digitaliserede land i EU. Danske virksomheder og borgere er veluddannede og gode til at bruge internettet, og den digitale infrastruktur er veludbygget. Danmark har også historisk haft succes med at implementere automatisering inden for fx industrien og landbruget, og store dele af disse brancher er i dag automatiseret.

Men der er stadig et potentiale for forbedring. Udnyttelsen af nyere digitale vækstområder, som blandt andet big data og sensorer i fx elevatorer og skraldespande, er mindre udbredt end i andre lande, der i meget høj grad er automatiserede og digitaliserede. Danmarks produktivetsvækst har i de senere år været lav i et historisk perspektiv og også lavere end i mange af de lande, vi normalt sammenligner os med.

En forklaring kan være, at Danmark i en lang årrække har været blandt de mest produktive lande. Efterfølgende er andre mindre produktive lande begyndt at implementere ny teknologi og haler dermed ind på højproduktive lande, herunder Danmark. Det er blandt andet udtryk for, at servicesektoren, der er kendetegnet ved relativt lav produktivetsvækst, er vokset betydeligt i de rige lande. I Danmark er det således særligt i de hjemmemarkedsorienterede serviceerhverv, at produktivetsvæksten har været lav sammenlignet med andre danske erhverv. En anden forklaring kan være, at vi ikke har været tilstrækkeligt dygtige til at omsætte det gode digitale udgangspunkt til at fastholde en høj produktivitet.

Vi har nydt godt af globaliseringen – men verdenshandlen viser tegn på opbremsning

Danmark deltager som en lille, åben økonomi i høj grad i den internationale arbejdsdeling. Danmark har draget betydelige fordele ved globaliseringen gennem

de sidste årtier. Udviklingen er kommet danske borgere til gode i form af flere tilgængelige varer til lavere priser. Samtidig har øget specialisering mellem landene medført stigende produktivitet, stigende lønninger og øget velstand.

Den øgede globalisering er også kommet danske virksomheder til gode. Teknologioverførsler mellem landene har medført en højere produktivitet i virksomhederne. Samtidig har omfanget af investeringer generelt været stigende, og den øgede liberalisering af handel har åbnet nye eksportmarkeder og muligheder for at tilrettelægge produktion og distribution mere effektivt på tværs af grænser.

Siden finanskrisen er verdenshandlen dog stagneret, og der er generel usikkerhed om styrken af den globale vækst fremover. Der er herunder risiko for en international tendens mod mere protektionistisk og indadvendt politik.

Det danske arbejdsmarked er fleksibelt og dynamisk

Det danske arbejdsmarked er fleksibelt og tilpasningsdygtigt. Det er kendetegnet ved en højt uddannet arbejdsstyrke, høj beskæftigelsesgrad og høj mobilitet.

Andelen i beskæftigelse er høj på tværs af aldersgrupper, køn, regioner og uddannelsesmæssig baggrund. Den høje beskæftigelsesfrekvens er ikke et nyt fænomen og har eksisteret på trods af, at der er sket betydelige forskydninger i beskæftigelsen siden midten af 1960'erne. Således er den andel, der arbejder i landbruget og industrien, faldet, mens andelen, der arbejder i serviceerhvervene og den offentlige sektor, er steget.

Det danske arbejdsmarked er dynamisk og fleksibelt. Personer går fra ét job til et andet, fra ledighed til beskæftigelse og omvendt, og personer uden for arbejdsmarkedet kommer i job. Det understøttes blandt andet af et økonomisk sikkerhedsnet og en omfattende aktiv arbejdsmarkedspolitik.

Endeligt bidrager tilgangen af udenlandsk arbejdskraft til et mere fleksibelt arbejdsmarked blandt andet ved at tiltrække særlige kompetencer og reducere rekrutteringsudfordringer.

Danmark skal være klar til forandring, så alle kommer med

Det er svært at spå om fremtiden. Det er dog sikkert, at Danmark vil – som vi har oplevet tidligere – forandre sig i takt med, at nye teknologier udvikles hastigt i en globaliseret verden.

OECD skønner, at det for en tredjedel af alle jobs i Danmark er mere end halvdelen af arbejdsopgaverne, der kan automatiseres. Hvordan automatisering vil påvirke job og arbejdsopgaver i fremtiden er dog svært at spå om. Men potentialet for automatisering kan ikke isoleres til korte uddannelser eller job præget af høj grad manuelle funktioner. Fx kan arbejdsopgaver, der udføres af højtuddannet arbejdskraft, fx læger, advokater og statistikere, også i en vis udtrækning automatiseres.

Det vil øge kravene til vores evne til at omstille os, og det kan betyde, at nogle danskere vil have den oplevelse, at det kan være vanskeligt. Vi skal have fokus på, at danskerne i alle dele af samfundet får en del af udviklingen – alle skal med. Vi skal sætte den ambition, at alle skal være fremtidens vindere.

Spørgsmål til drøftelse: Hvad er Danmarks udgangspunkt, og hvad er de centrale udfordringer og muligheder?

Regeringen ønsker, at partnerskabets medlemmer i vid udstrækning er med til at ”stille diagnosen” for Danmarks udgangspunkt i dag og beskrive vores udgangspunkt for at udnytte de muligheder, som fremtiden bringer. Regeringen ønsker, at Danmark også i fremtiden vil være et land uden store skel mellem mennesker. Derfor lægges der op til, at partnerskabet drøfter:

- Hvilke hovedelementer i den teknologiske udvikling og globaliseringen vil forventeligt have de største betydninger for arbejdsmarkedet?
- Hvad er det, som Danmark står overfor – er der tale om this time it’s different eller har vi prøvet det før?
- Hvor ser I Danmark være om 5-10 år? Og hvad med på længere sigt?
- Hvad er de centrale udfordringer, som det er vigtigt at adressere?
- Hvad er Danmarks styrkepositioner, og hvordan kommer vi stærkest videre?
- Er der værdier, som kendetegner det danske samfund, som partnerskabet mener, er centrale, at vi fører med videre ind i fremtiden?
- Er der områder, hvor den danske samfundsmodel kan blive udfordret?
- Hvordan er virksomhedernes hverdag? Oplever I uændret eller stigende krav til hastighed og omstilling, og er der noget ved udviklingen, som adskiller sig fra tidligere?
- Hvordan ser medarbejdere på fremtiden og introduktion af ny teknologi på arbejdspladsen?
- Hvilke centrale temaer og problemstillinger for Danmarks fremtid ønsker og bør partnerskabet drøfte på de kommende møder?